

ŠTĚPÍCÍ LINIE

Kázání ze soboty 11.12.2021 – br. Martin Pavlík

Milé sestry a bratři v Kristu,

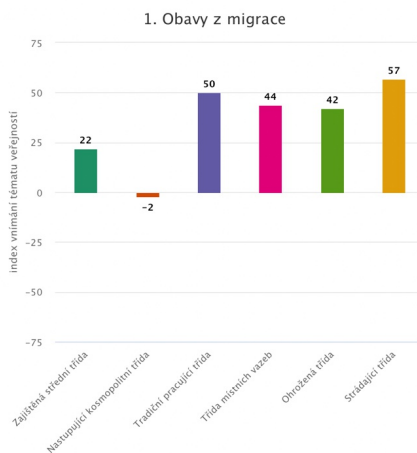
o našem dnešním tématu bych řekl, že je velmi aktuální a můžeme ho pozorovat v mnoha situacích, do kterých se dostáváme, nebo které kolem sebe aktuálně sledujeme. S málokterým tématem se vlastně nepřímo setkáváme tak často, jako s tím dnešním, ať už v běžném nebo v online světě. Tohle téma jsem pojmenoval jako štěpící linie. Můžeme si je představit jako nějaké neviditelné čáry mezi lidmi, které nás oddělují nebo štěpí podle toho, čím se od sebe lišíme. A takových věcí, kterými se lišíme, je strašně moc. Nelišíme se od sebe jen příjmy a majetkem, ale také tím, jak blízko nebo daleko máme k ostatním lidem, koho volíme, jestli věříme ve smysluplnost demokracie, i jestli se díváme častěji na Novu, nebo na Netflix.

V každé zemi můžeme najít trochu odlišné štěpící linie... Co byste řekli, že od sebe odlišuje nejvíce Čechy a Česky z různých společenských tříd?

Podle jednoho z nejpodrobnějších a nejnovějších průzkumů (2019), který se u nás na toto téma dělal, existuje 18 českých štěpících linií.

Jaká témata rozdělují společnost – seřazeno od nejvíc po nejmén polarizující

1. Obavy z migrace
2. Vnímání nerovnosti – rovnostářství, zásluhovost, přerozdělování
3. Prozápádní směřování
4. Vývoj po roce 1989 a využití šance
5. Více rozhodování lidem, méně voleným politikům
6. Korporace vydělávají na úkor ČR
7. Společnost je rozdělená na dva tábory
8. Materialismus – nutnost prosadit vlastní zájmy, důležitost majetku
9. Společnost stojící na autoritě – silný vůdce, přizpůsobení se
10. Nejistota z budoucího vývoje
11. Více žáků na učiliště
12. Nadřazenost vlastní kultury
13. Zájem o politiku a dění okolo sebe
14. Víra v Boha
15. Životní prostředí – klima a ochota se omezit
16. V české společnosti je soulad
17. Rozdělování studentů podle nadání
18. Patriotismus - hrdość na vlastní zemi

18 štěpících linií a ve skutečnosti zřejmě mnohem víc... Řekli byste, že existuje víc věcí, kterými se lišíme, nebo těch, které máme společné? Navzdory globalizaci a internetu se zdá, že lidská společnost je rozdělenější než kdy předtím. Není to paradoxní? Tuto roklí mezi lidmi významně prohloubila i současná pandemie.

Zdá se, že bariér mezi lidmi přibývá. Současný svět popisuje skvěle kniha Věk zdi od Tima Marshalla – britský novinář a spisovatel, který pracoval pro BBC, SkyNews a zpravodajsky pokrýval mnoho konfliktů v Iráku, Sýrii, bývalé Jugoslávii, Afgánistánu. Zdi, hranice a hradby, které oddělují národy a rozdělují společnosti, jsou podle něj všude na světě

na vzestupu. Za posledních dvacet let jsme postavili tisíce kilometrů plotů a zábran, které přetvořily politickou mapu světa. Nejméně pětadesát zemí, tedy více než třetina států celého světa, si na svých hranicích vybuodovala nějaký druh fyzické zábrany. Polovina veškerých zdí, které vyrostly po druhé světové válce, byla vztýčena až po roce 2000. Nerodí se ovšem jen bariéry fyzické: vznikají (staro)nové sociální, kulturní, ideologické, etnické a náboženské bariéry, a donedávna soudržné společnosti a komunity se častokrát štěpí. Popsalí jsme si stav, nakoušlí jsme možný důvod a moje otázka pro dnešní dopoledne zní:

- Jak tuto situaci vnímat z pohledu křesťanské víry, lásky a naděje?
- Jak na toto téma můžeme nahlížet jako křesťané?
- Případně, jak k tomu můžeme pozitivně přistoupit právě jako věřící lidé?

Právě v této souvislosti přečtu ještě jednou biblický text, který zazněl ve druhém čtení (Jan 1, 43–46). Tento příběh patří k těm, kterými evangelista Jan otevírá své evangelium – jsme v první kapitole. Ježíš před chvílí povolal své první dva učedníky, jsme na začátku celého Ježíšova příběhu a Jan jako by nám hned od začátku chtěl ukázat, že různé štěpící linie existovaly také v Ježíšově případě. Události tohoto příběhu jsou vyprávěny ve třech částech: Ježíš nejprve povolává Filipa (v. 43), Filip následně povolává Natanaele (v. 45), a nakonec Ježíš rozmlouvá s Natanaelem (v. 47-51).

Všimněte si, že bezprostřední (a jedinou) Filipovou reakcí na Ježíšovo povolání „následuj mě“, je jeho okamžité svědectví Natanaelovi. Evangelista Jan nám vlastně ukazuje druhou variantu toho, jak se člověk může stát Ježíšovým následovníkem. Kromě setkání s Ježíšem samotným a jeho přímým povoláním, zde vidíme osobní svědectví někoho, kdo se už s Ježíšem seznámil a o jeho významu se přesvědčil. Filip pokračuje v tom, co udělal Ježíš. Tak, jak byl on povolán Ježíšem, Filip povolává dalšího člověka. Filipa si představuju jako nadšeného člověka, který osloví Natanaele a nastane setkání s realitou, náraz do zdi. Filipovo nadšení narazí na Natanaele, který si ťuká na čelo a říká: „Z Nazareta? Co odtamtud může vzejít dobrého?“ Nadšení se setkává se ztrapněním, Natanael rozhodně nesdílí Filipovo nadšení. Tomuto velmi rozumíme, zní to, jako by Jan v evangeliu popisoval situaci, kterou jsme už prožili všichni.

Nazaret skutečně neměl v očích pravověrných židů valnou pověst. To se plně projevilo i při Ježíšově vystoupení v nazaretské synagoze, kde místní občané Ježíšem pohrdli a vyhnali ho. A Natanael, který se na nazaretské dívá skrz prsty, nejedná s Ježíšem o moc lépe. Jeho první reakcí je odmítnutí. „Nazaret? Odtud Mesiáš nepříjde!“ Nemůžeme si myslet, že tehdejší lidé byli nějak důvěřivější než lidé současnosti. I oni byli skeptičtí a pochybovační. Měli za to, že už všechno vědí a znají. Také Natanael byl plný předsudků a myšlenkových stereotypů. Natanael lidí posuzoval na základě svých vlastních zaužívaných schémat. Prostě, měl své zkušenosti, své důvody. Když slyšel, že Ježíš pochází z Nazareta, jeho okamžitá reakce byla: „Co odtamtud asi tak může vzejít dobrého?“ Dávat druhým lidem „nálepky“, je výborná pomůcka, jak si zjednodušit život. Složitě situace a nestandardní lidi může člověk jednoduše zařadit do šuplíku, do nějaké kategorie. Život je ale vždycky složitější než naše škatulky, do kterých bychom druhé rádi zařadili. Proto je tato metoda nefér.

Mimořádně zajímavá je Filipova reakce. Jak bychom reagovali my?

Filip ví, že nemá smysl argumentovat proti předsudkům. Nevím, jak to máte vy, ale já jsem k tomu před časem dospěl taky a na sociálních sítích se nepouštím do diskuse v komentářích. Proti předsudkům většinou nemá smysl argumentovat, je to černá díra, ve

keré se ztrácí čas, který tomu věnujeme... Filipův způsob, jak se k tomu postavil, je skvělý a velmi elegantní: „Pojď a přesvědč se!“ Filipovi slouží ke cti, že vzal i pochybovačného Natanaele do party. Ale o svém názoru ho nepřesvědčuje. Jen ho vybízí, aby se Natanael přesvědčil sám. Žádné přemlouvání, žádné přesvědčování, žádná hádka, žádné protiargumentace... Pozvání, bez podmínek a požadavků. Jen pozvání. Filip v podstatě opakuje pozvání, které dal Ježíš hned na počátku svým úplně prvním učedníkům. Filip svým způsobem kopíruje Ježíšovu metodu, protože přesně takto Ježíš pozval své první dva učedníky. Vzpomínáte? Proto jsme v dnešním prvním čtení slyšeli Ježíšova slova, která tomuto příběhu předcházela: „Pojďte a uvidíte.“ Pojďte se podívat. Neříká: Pojďte a změní vás. Neříká: Staňte se mými učedníky, Poslouchejte mě, Dělejte, co vám říkám, Vezměte svůj kříž. Říká jen: Pojďte se podívat. To je pozvání. Nemusíme ho následovat. První je pozvánka. Přijď a podívej se. Pojďte a uvidíte.

Natanaelovi zase slouží ke cti, že opravdu jde a chce se přesvědčit. Je to poctivý hledač. Všimnětě si, že Natanael je ochotný podívat se na věc i z jiné strany. I přes svou první reakci a navzdory svým předsudkům zůstává otevřený tomu, co slyší. Je ochoten své pochybnosti vystavit zkoušce. To je mi na něm velmi sympatické. Natanael dosud zřejmě sdílel většinový názor. Ale je otevřený i pro zcela nové odpovědi na své otázky. A tohle je klíčový moment celého příběhu, který mu umožní prožít něco nového. A když se setká s Ježíšem, zjistí, že ten už o něm ví. Změní to jeho předsudky do pár vteřin. Když Natanael přichází k Ježíši, zjišťuje, že Ježíš už o něm ví. To, že Natanaele zná, dokáže Ježíš tím, že mu řekne, co dělal předtím, než se setkal s Filipem – meditoval pod fíkovníkem. To Natanaelovi stačí, okamžitě odhazuje své předsudky a vyznává: „Mistře, ty sám jsi Syn Boží, ty jsi Král Izraele.“

Pochybovačný Natanael musel zakusit něco zvláštního, že pak jednoznačně vyznal: „Mistře, ty jsi Syn Boží, ty jsi král Izraele.“ Ježíš si cení i jeho pochybnosti! My bychom měli tendenci druhého spíše přesvědčovat, vyvracet mu jeho pohled, přit se s ním o jeho názorech. Ježíš ne – on ocení Natanaelovu upřímnost.

1) Je dobré vědět, že předsudků druhých se nikdy nezbavíme a různé štěpící linie s námi budou vždy. Vždy od někoho zaslechneme: „Co odtamtud asi tak může vzejít dobrého?“ Platilo to pro tehdejší dobu stejně jako pro dnešní.

2) Způsob, jaký k takovému postoji můžeme zaujmout, zvláště, když jde o víru, je „pojď a přesvědč se“. Dát druhým svobodu udělat si vlastní názor – netvořit a nenutit názor, ale dát druhým svobodu, aby si ho vytvořili sami. Taková byla Filipova i Ježíšova metoda.

3) I navzdory našim vlastním předsudkům a zkušenostem, jakkoli jsou oprávněné a na místě, je skvělé nechávat si malou škvírku, alespoň trochu otevřené dveře... Být přesvědčený, ale jen natolik, že stále ještě zůstanu přesvědčitelní. Natanael je ochotný podívat se na věc i z jiné strany a stejně jako on můžeme být zaskočení.

Co může z Nazareta vzejít dobrého? Pro otevřené oči víry sám Mesiáš.

Amen